

Stanislav Tumis

Postavení žen a "ženská otázka" v pozdně viktoriánské a edwardiánské společnosti

Ústav světových dějin FFUK

Seminář novověkých dějin

Dizertační práce

Praha, 2008

Tématem dizertační práce PhDr. Stanislava Tumise, M. A., je pozdně viktoriánská a edwardiánská epocha konce devatenáctého a začátku dvacátého století, přičemž se zabývá především tzv. ženskou otázkou, respektive postavením žen v tehdejší společnosti. První část je věnována soukromému životu ženské populace, jejímu materiálnímu zabezpečení, životu v manželství, fungování rodiny, problémům mateřství a pochopitelně rovněž i výchově a vzdělávání dívek. Autor ve svém popisu a analýze zcela logicky sleduje celou problematiku na základě rozdělení zkoumaného vzorku v podobě třech rozhodujících skupin společnosti: na aristokracii, střední vrstvě a pracující vrstvě. Je pak přirozené, že v těchto souvislostech si od počátku všímá různých vznikajících a formujících se podob ženského hnutí, včetně feministek. V druhé části se zabývá tím, co tehdy představovalo veřejné aktivity žen všech těchto vrstev a skupin. Ať již to je filantropická činnost, charita, spolky či prostitute a tak podobně. Tato druhá část sleduje nejprve činnost žen, které jsou v domácnosti, v následujícím oddíle pak činnost žen, které se angažují v rámci impéria v různých organizacích. V třetí části je pak tématem ženské hnutí za rovná práva, tj. ženské mírové hnutí (v období do první světové války a období během první světové války), boj za volební právo žen, individuální aktivity jednotlivých představitelk a jejich názory, a to včetně sporů, spojování se i rozchodů, stejně tak jako počátky a činnost různých organizací. Práce přirozeně obsahuje rozsáhlý poznámkový aparát a neméně rozsáhlý seznam pramenů a literatury.

Téma dizertační práce je dobře zvoleno, protože v domácí produkci nebylo doposud zpracováno, kromě toho je svým zaměřením aktuálním příspěvkem k relativně nově zkoumané problematice. Autor v úvodu píše, že zvolit "vyvážený pohled" na roli žen je složitý úkol. Je na místě uvést, že se mu to podařilo. Práce je logicky rozvržena, zkoumané sociální skupiny jsou kvalitně a výstižně zvoleny, představeny i dokumentovány. Role žen ve společnosti je přesvědčivým způsobem prezentována, v kontextu doby a jejich peripetií, bez násilných konstrukcí či ex post tvrzení a dokazování. Stanislav Tumis se podle mne vyvaroval všech nástrah, které by – ve smyslu dnes tohoto tak často

frekventovaného a komentované tématu – jeho postoje poznamenaly způsobem, jenž práci historika dokáže spolehlivě znehodnotit. Nezůstává u pouhého popisu a konstatování, analyzuje jednotlivé fáze vývoje ženského hnutí nezaujatě, sleduje fenomén tzv. nových žen, složitou strukturu právní a zákonodárné problematiky, politických vztahů a názorů, ale i širokou škálu všedního veřejného a soukromého života společnosti. Zasazuje své analýzy do širšího společensko-politického kontextu, s přehledem se orientuje v sociálních, filozofických a jiných teoriích, které hrály v dobových úvahách na toto téma důležitou roli.

Autor pracuje s širokým a bohatým poznámkovým aparátem, jenž přesvědčivým a zajímavým způsobem doplňuje vlastní text. Text sám je živě podán, je čtivý a působivý. Prameny a literatura – v širokém výběru materiálových zdrojů včetně zpráv nejrůznější provenience, pamfletů, tisku, pamětí apod. – tvoří důležitou součást práce a svědčí o velmi solidním přístupu k tématu. Z hlediska odborného posouzení nemám k práci žádné zásadní připomínky, neboť je kvalitním a fundovaným příspěvkem k tomuto tématu. Snad jen dotaz, zda existovaly nějaké širší vazby či míra ovlivnění na některé proudy ženského hnutí s marxismem (či po Marxově smrti s Engelsem), respektive s jeho následovníky (nebo dokonce s I. internacionálou), a to v souvislosti s citovaným článkem Eleanor Marxové a Edwarda Avelinga. To je ovšem jen marginální poznámka, která pro mne vyplynula z kontextu. Z jazykového hlediska doporučuji před dalším publikováním odstranit některé drobné nedostatky, například psaní číslic (10.000, tak už to autor nepsal snad ani na střední škole) či letopočtů, jinak ovšem je práce velmi pečlivě zpracována. To jsou však skutečně drobnosti.

Dizertační práci hodnotím jako objevnou a velmi kvalitní v současné odborné produkci a plně ji doporučuji k obhájení.

27. srpna 2008

doc. PhDr. Jan Halada, CSc.
Fakulta sociálních věd UK

